

SLOVENŠČINA, 5. razred

Učna tema: Branje z razumevanjem

Tudi tokrat se bomo vrteli okrog besedila, ki je bil pred leti obravnavan na nacionalnem preverjanju znanja za šeste razrede.

Pozorno se lotimo branja, na odgovore pa odgovarjajmo natančno in pravopisno pravilno, pazimo pa tudi na lep opis.

Ob koncu druge ure bomo pregledali vsebino in se pogovorili o morebitnih težavah.

Želim vam uspešno reševanje.

Branje z razumevanjem, 5. razred

Ime: _____

Datum: _____

SONČEVA PEGA V OČEH MLADEGA ASTRONOMA

V soboto, 15. januarja, je dijak šentviške gimnazije v Ljubljani skozi megleno kopreno zagledal temen madež na površini Sonca. Odšel je na šolsko teraso; tam imajo člani astronomskega krožka svoj observatorij in v njem potrebno opremo za opazovanje nebesnih pojavov. Prosil jih je za pomoč pri opazovanju nenavadne lise. Opazoval jo je z binokularjem s filtrom, prelistal knjigo o zvezdah ter ugotovil, da je to Sončeva pega.

Naslednji dan si je pojav ponovno ogledal s teleskopom. Ugotovil je, da se pega premika po Sončevi ploskvi. Njen obris ga je spominjal na mravljo s temnim osrednjim delom in svetlejšim robom. S posebnim okularjem je ocenil njeno dolžino in širino. Izračunal je, da meri v dolžino približno 120 000 km, v širino pa 64 000 km. To je pomenilo, da je bila desetkrat širša od premera Zemlje.

V ponedeljek je med opazovanjem ugotovil, da se je pega še nekoliko raztegnila, v torek pa se je malo skrčila in pomaknila k južnemu robu Sončeve ploskve.

T. Š.

(Prirejeno po dnevniku Delo, 22. 1. 2005.)

MALI SLOVAR

astronomija – znanost, ki raziskuje nebesna

telesa binokular – daljnogled za obe očesi

observatorij – ustanova za opazovanje naravnih

pojavov okular – sistem leč kake optične priprave

teleskop – daljnogled za opazovanje zvezd

Pozorno preberi izhodiščno besedilo in reši naloge.

1. Kdo je napisal izhodiščno besedilo in kje je bilo objavljeno?

Dopolni poved.

Besedilo je napisala_____.

objavljeno je bilo v časopisu_____.

2. Komu je namenjeno izhodiščno besedilo? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A Samo članom astronomskega krožka.

B Bralcem določenega časopisa.

C Predvsem dijakom šentviške gimnazije.

Č Opazovalcem Sončeve pege.

3. Kaj je bil namen pisca izhodiščnega besedila? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A Bralce je želel seznaniti z delom astronomskega krožka.

B Bralce je želel seznaniti z vesoljskim teleskopom.

C Bralce je želel seznaniti z dijakovim opazovanjem Sončeve pege.

Č Bralce je želel pripraviti do ogleda enega od naravnih pojavov.

4. Ali so navedene trditve o izhodiščnem besedilu pravilne?

Če je trditev pravilna, obkroži DA. Če trditev ni pravilna, obkroži NE.

Dijak je opazoval Sončevo pego štiri dni. DA NE

S teleskopom je naredil nekaj posnetkov Sončeve pege. DA NE

Ugotovil je, da je Sončeva pega tako velika kot Zemlja. DA NE

Sončeva pega je bila vse dni na istem delu Sončeve ploskve. DA NE

5. Kaj je odkril dijak zadnji dan? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Velikost Sončeve pege.
- B Sončevo pego.
- C Zmanjšanje Sončeve pege.
- Č Povečanje Sončeve pege.

6. Ali si star/stara toliko kot fant, o katerem govori izhodiščno besedilo?

Dopolni naslednjo poved.

Ne, fant je _____ od mene.

7. Po čem sklepaš, da ti in fant nista stara enako? Pojasnilo v eni povedi napiši na črto.

8. V izhodiščnem besedilu (zadnja dva odstavka) poišči protipomenke navedenih besed. Vsako protipomenko napiši na ustrezno črto.

noč _____

temnejšim _____

ožja _____

skrčila se je _____

9. Kaj so podčrtane besede? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

temen madež, šolska terasa, Sončeva pega, nebesno telo

- A Samostalniki.
- B Pridevniki.
- C Glagoli.

10. Navedeni povedi dopolni z besedami v oklepaju; te postavi v pravilno obliko in jih napiši na črti.

Pozorno je opazoval (*Sončeva ploskev*) _____.

Mnogo ljudi sploh ni opazilo (*nenavadna lisa*) _____.

11. Vprašaj se po podčrtanem delu povedi. Vprašalno poved napiši na črto.

Dijak je odšel na šolsko teraso, ker je na površini Sonca opazil temen madež.

12. Popravi pravopisne napake v povedi.

dijak je izračunal da je zemljin premer desetkrat manši od premera Sončeve pege.

13. Predstavljaš si, da si Andrej oz. Andreja in da je tvoj prijatelj Rok opazoval Sončevo pego. Izvedel si, da mu je astronomski krožek podelil priznanje.

Najprej mu napiši čestitko.

Nato na pisemsko ovojnico napiši ustrezne Rokove podatke (te si izmisli).

Piši s pisanimi črkami.

